

VN/15290/2026
VN/15290/2026-UM-3

25.5.2026

Ulkoasiainvaliokunta

Asiantuntijalausunto; Hallituksen esitys eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 73/2026 vp)

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta on pyytänyt ulkoministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa koskien hallituksen esitystä eduskunnalle Pariisin pöytäkirjan täydentämisestä Suomen tasavallan hallituksen sekä Naton operaatiojohtoportaan johtoesikunnan ja Naton transformaatiojohtoportaan johtoesikunnan välillä tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja siihen liittyviksi laeiksi eli ns. SA-sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi.

Ulkoministeriöstä on ollut edustajia sekä sopimuksen neuvotteluvaltuuskunnassa että hallituksen esitystä valmistelleessa työryhmässä. Ulkoministeriö pitää sopimusta kannatettavana ja yhtyy hallituksen esityksessä esitettyihin perusteluihin, mukaan lukien käsittelyjärjestyksestä esitettyihin huomioihin.

Ulkoministeriö esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomi on osana Natoon liittymisen prosessia liittynyt Pohjois-Atlantin sopimuksen sopimuspuolten välillä niiden joukkojen asemasta tehtyyn sopimukseen (Nato SOFA, SopS SopS 23 ja 24/2024) ja Pohjois-Atlantin sopimuksen mukaisesti perustettujen kansainvälisten sotilasesikuntien asemasta tehtyyn pöytäkirjaan (Pariisin pöytäkirja, SopS 25 ja 26/2024). Pariisin pöytäkirjassa määrätään muun muassa Naton strategisten johtoesikuntien oikeushenkilöllisyydestä sekä Naton kansainvälisten sotilasesikuntien ja niiden henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista ulottamalla Nato SOFAn määräyksiä sotilasesikuntiin ja niiden henkilöstöön. SA-sopimuksella täydennetään ja tarkennetaan näitä määräyksiä, minkä lisäksi siihen sisältyy kokonaan uusia määräyksiä esimerkiksi tilojen ja kiinteistöjen käytöstä, luvista, sopimus-toimittajista, koulutuksesta ja televiestinnästä sekä korkea-arvoisen henkilöstön erioikeuksista ja vapauksista.

SA-sopimus mahdollistaa Naton sotilasesikuntien ja muiden sotilasorganisaatioiden tehokkaan toiminnan Suomessa. Sopimus tarkentaa liittokunnan esikuntien erioikeuksia ja vapauksia sekä niiden ja

Suomen välisiä suhteita. Sopimuksella on merkittävä rooli käytännön yhteistoiminnan oikeudellisena edellytyksenä.

Ulkoministeriö yhtyy hallituksen esityksessä esitettyyn näkemykseen siitä, että täydentävä sopimus tukee jo Pohjois-Atlantin sopimukseen, Nato SOFAan ja Pariisin pöytäkirjaan liittymisen yhteydessä muodostuneen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen linjan noudattamista ja toimeenpanoa.

Euroopan turvallisuustilanteessa tapahtunut muutos ja Suomen Nato-jäsenyys ovat kasvattaneet kansainvälisen avun antamisen ja vastaanottamisen, kansainvälisen yhteistoiminnan sekä joukkojen asemaa koskevien sopimusjärjestelyjen, kuten Nato SOFAn, Pariisin pöytäkirjan ja täydentävän sopimuksen, käytännön merkitystä. Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä monenkeskisen kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä.

Sopimuksen hyväksyminen vahvistaa Suomen sitoutumista liittokunnan yhteiseen varautumiseen ja puolustukseen. Täydentävä sopimus vastaa Naton muiden Nato-jäsenvaltioiden kanssa tekemiä sopimuksia ja pohja perustuu Naton mallisopimukseen. Nato pyrkii tekemään sopimuksista yhtenäisiä, jotta henkilöstön asema ja sopimusten soveltaminen ovat kussakin valtiossa mahdollisimman yhdenmukaisia. Ulkoministeriö katsoo, että täydentävä sopimus on perusteltu ja tarpeellinen osa Suomen Nato-jäsenyyteen liittyvien kansainvälisten velvoitteiden toimeenpanoa. Sopimus luo oikeudelliset edellytykset Suomen täysimääräiselle osallistumiselle Naton komentorakenteeseen ja tukee Suomen kykyä toimia vastaanottajavaltiona liittokunnan esikunnille liittokunnan tarpeiden mukaisesti osana yhteistä puolustusta. Täydentävällä sopimuksella itsessään ei perusteta Naton sotilasesikuntia tai -organisaatioita.

Ulkoministeriö on osallistunut erityisesti 5 (*liittokunnan esikunnan tilojen ja alueiden loukkaamattomuus*), 6 (*liittokunnan esikunnan vapaudet*), 7 (*korkea-arvoisen henkilöstön vapaudet ja erioikeudet*) ja 10 (*strategisten johtoesikuntien oikeudellinen kelpoisuus*) artikloiden sekä sopimuksen loppumääräysten valmisteluun. Edellä mainittuihin artikloihin sisältyvät erioikeudet ja vapaudet vastaavat pitkälti muissa kansainvälisissä järjestöjä koskevissa erioikeus ja vapaus- sekä toimipaikkasopimuksissa olevia määräyksiä. Perustuslakivaliokunta on vahvistanut, että tällaiset erioikeudet ja vapaudet kuuluvat lainsäädännön alaan ja ne voidaan hyväksyä äänten enemmistöllä (PeVL 38/2000 vp, PeVL 49/2001 vp).

Artikloissa 9 (*maahantulo, maasta poistuminen, maassa työskentely ja maassa oleskelu*) ja 14 (*Naton henkilöturvallisuusselvitys*) on ulkoministeriön hallinnonalaan kuuluvia määräyksiä.

Ulkoministeriö on sopimuksen allekirjoittamisesta antamassa lausunnossaan pitänyt tärkeänä, että Suomen ja Naton välisessä yhteistyössä pyritään mahdollisimman sujuviin käytäntöihin. Tätä tavoitetta tukee osaltaan Suomeen saapuvien, SA-sopimuksen mukaisten henkilöryhmien maahanpääsyn helpottaminen. Ulkoministeriö on kiinnittänyt huomiota siihen, että sopimuksen 9 artiklan 1 kohdassa maahantuloon ja maassa oleskeluun oikeuttavista luvista vapautettujen henkilöryhmien kattavuus on verrattain laaja. SA-sopimuksen mukainen järjestely on joustavampi kuin ulkoministeriön järjestelyt muiden erityisryhmien, kuten muiden maiden diplomaattien ja muiden kansainvälisten järjestöjen edustajien, osalta. Koska kansalliset ennakkotarkastukset minimoidaan, on ulkoministeriö pitänyt erityisen tärkeänä varmistaa riittävät järjestelyt, jotka mahdollistavat Suomeen SA-sopimuksen perusteella tulevien henkilöllisyyden ja maahanpääsyn edellytysten todentamisen maahantulon yhteydessä. Ulkoministeriö katsoo, että tähän tulee kiinnittää erityistä huomiota toimeenpanovaiheessa.

Lisäksi ulkoministeriö on kiinnittänyt huomiota sopimuksen 9 artiklan 3 kohtaan, jossa todetaan, että Suomi rekisteröi kaikki alueellaan sijaitsevat liittokunnan esikunnat Suomessa edustettujen kansainvälisten järjestöjen rekisteriinsä. Ulkoministeriön protokollapalvelut ylläpitävät kohdassa tarkoitettua rekisteriä Suomessa edustetuista kansainvälisistä järjestöistä ja SA-sopimuksessa tarkoitettu esikunta voidaan rekisteröidä sinne. Saman kohdan mukaan, vaikuttamatta Nato SOFA-sopimuksen III artiklan ja Pariisin pöytäkirjan (SopS 25 ja 26/2024) 5 artiklan soveltamiseen Suomi antaa kaikille sellaisille jäsenille ja heidän huollettavilleen, jotka eivät ole Suomen kansalaisia, samanlaiset henkilöllisyydistodistukset

kuin Suomessa edustettujen kansainvälisten järjestöjen jäsenille. Ulkoministeriö pitää perusteltuna, että henkilökortit myöntää Pääesikunta.

Jakelu Eduskunnan ulkoasiainvaliokunta

Tiedoksi UMI-00, VSI-00, OIK-01, OIK-02, OIK-20, POL-10, PRO-00, KPA-20, NSA-00